

Klassens trivsel – når elevenes innbyrdes relasjoner er utfordret

Læreren forteller i artikkelen om en 8-klasse, hvor hun opplevde elevene delte seg opp i flere grupperinger i klassen og ikke hadde så mye til felles. Elevene gikk ofte sammen i mindre grupper, og det var vanskelig å få elevene til å jobbe sammen i grupper hvis det ikke var med de faste vennene. Læreren opplevde klassen manglet en felles holdning til hva som skapte en god klasse, og hvordan man oppfører seg over for hverandre.

Forberedelsen

Læreren ønsket inndra elevenes egne opplevelser i arbeidet med å forbedre trivselen og miljøet i klassen. Det ble derfor gjennomført en trivselsundersøkelse i Klassetrivsel. Her ble det kartlagt hvordan elevene var sammen både i frikvarterene og hvem som ønsket å jobbe sammen i forskjellige faglige gruppearbeider. Ut fra denne undersøkelsen ble læreren bekreftet i hennes opplevelse av at det var mange grupperinger i klassen. Undersøkelsen gjorde henne også oppmerksom på enkelte elever som hadde forbindelse til andre grupperinger i klassen ut over den primære vennekrets.

Resultat av undersøkelsen og veien videre

I undersøkelsen hadde læreren dessuten bedt elevene beskrive deres oppfattelse av hva som dannede grunnlaget for at en klasse var et for sted å være og lære. Ut fra elevenes egne utsagn, skrev læreren en liste som ble brukt som elevenes arbeidsredskap. Prosessen skulle nettopp være elevenes egen og målet var at elevene skulle oppleve eierskap over det de ble enige om.

Ut fra elevenes utsagn, ble de presentert for følgende liste:

1. tal pent til både klassekamerater og lærere
2. lytt aktivt og med respekt for andre
3. prat med mange forskjellige
4. ta hensyn til andre
5. hjelp med å stoppe konflikter og/eller mobbing
6. tilgi andres feil
7. det er plass til smil og humor
8. ha respekt for og vis aksept av hverandres forskjelligheter
9. ha respekt for og vi aksept av lærerne
10. kunne si til og fra på en god måte
11. ha selvstendige meninger – og tørre stå ved dem
12. ha tillit til egne verdier
13. det er arbeidsro i klassen i timene

14. kom til tiden
15. vær velforbereket til timene
16. ha styr på papirer, lapper, bøker, hefter m.m.
17. overhold arbeidsavtaler i forhold til kammerater og lærere
18. vis engasjement i undervisningen
19. vær aktiv i timene
20. vær medansvarlig for egen læring
21. kunne arbeide selvstendig
22. kunne samarbeide
23. yter sitt beste
24. ta imot nye utfordringer på eget nivå

Prosessen i klassen

Først ble elevene bedt om å utvelge 10 punkter fra listen, de hver især synes var viktige.

Elevene ble deretter plassert i grupper med 4-5 elever. Gruppene hadde læreren valgt å danne ut fra funksjonen «Grupper og plasser» i Klassetrivsel, basert på elevenes egne ønsker i forhold til hvem de skulle arbeide sammen med når de skulle konsentrere seg og lage et bra produkt. Oppgaven for gruppene var å bli enige om de 10 av utsagnene de som gruppe mente kunne gjelde for hele klassen. Elevene skulle øve seg på å argumentere for hverandre og begrunne hvorfor de hadde valgt de 10 utsagn fra listen.

Til sist skulle klassen velge ut 10 utsagn i fellesskap, som skulle gjelde for hele klassen. Gjennom hele prosessen fikk elevene satt mange ord på klassens trivsel og de diskuterte holdninger og verdier med hverandre. Da klassen var blitt enige om 10 felles utsagn, snakket klassen og læreren om, hvordan utsagnene kunne gjelde som sosiale regler for klassen.

Listen ble hengt opp i klassen så den var synlig for alle. Klassen brukte den ofte, hvis det var noen elever som ble ertet eller av andre grunner ikke følte seg så godt tilpass i klassen. Elevene fortalte kort tid etter prosessen, at de opplevde klassen generelt var blitt et bedre sted å være og lære. Elevene var blitt bedre kjent med hverandre gjennom de diskusjoner klassen hadde i arbeidet med å argumentere for de ulike utsagn og bli enige om ett felles grunnlag.

Evaluering

Læreren valgte å gjennomføre evalueringer av forløpet to og fire måneder etter at prosessen formelt var avsluttet. Hun gjentok de sosiometriske (relasjons) spørsmål fra den innledende undersøkelsen i Klassetrivsel, og supplerte med noen spørsmål som undersøkte elevenes egne opplevelser av utviklingen i klassemiljøet. Læreren så at elevene oftere valgte hverandre på tvers av de opprinnelige og oppdelte grupperinger. Elevene var også mer bevisste om å inkludere hverandre og arbeide sammen med andre en beste vennen.

Lærerens erfaring fra forløpet var, at det å inkludere elevene i å sette ord på det som gjorde klassen til et godt sted å være og lære, gjorde det tydelig for elevene at det var bruk for å endre noe i måten de oppførte seg over for hverandre. Stemningen i klassen ble mer avslappet, og elevene ble bedre til å akseptere å samarbeide i lærerstyrte grupper som var basert på deres egne ønsker og som var sammensatt på tvers av de grupperinger som var i klassen i starten av prosessen.

